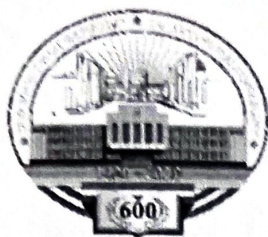

S. Nigmatovga

Fakultetga
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI
SAMARQAND DAVLAT
UNIVERSITETI
PSIXOLOGIYA VA IJTIMOIIY-
SIYOSIY FANLAR FAKULTETI

Ro'yxatga olindi: № 60920100 NSB1510 NSB1610 2024 yil "10" 18		 "TASDIQLAYMAN" SamDU rektori R.I. Xalilov 2024 yil "10" 18
--	--	---

NOGIRONLIGI BOR SHAXSLAR BILAN IJTIMOIIY ISH

FAN DASTURI

Bilim sohasi:	900 000 – Sogliqni saqlash va ijtimoiy ta'minot
Ta'lim sohasi:	920 000 – Ijtimoiy ta'minot
Ta'lim yo'nalishi:	60920100 – Ijtimoiy ish

Fan/modul kodi NSB1510 NSB1610	O'quv yili 2026-2027	Semestr 5-6	ECTS – Kreditlar 10	
Fan/modul turi Majburiy fan	Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4 soat	
1.	Fan nomi	Auditoria mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami:
	Nogironligi bor shaxslar bilan ijtimoiy ish	128	172	300

II Fanning maqsadi (FM)

2	Fanning maqsadi – Ijtimoiy ish sohasida bilim olayotgan talabalarda nogironlar bilan ishlash ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat hamda nogironligi bo'lgan shaxslar ijtimoiy ish fani o'z hayotiy muammolarini mustaqil hal etishga, ko'p holatlarda yashashga qiynalgan insonlarga yordam ko'rsatishga yo'naltirilgan faoliyatning o'ziga xos turidir. Jahon tajribasida aholining zaif qatlamlari-qariyalar, imkoniyati cheklangan insonlar, muammoli oilalar, qiyin hayotiq muammolarga duch kelgan insonlar, shu jumladan bolalarga yordamni malakali mutaxassislar – ijtimoiy ishchilar tashkil etadilar va amalga oshiradilar. Fanning vazifasi - ijtimoiy ish sohasida bilim olayotgan talabalarda nogironlar bilan ishlash ko'nikmalarini shakllantirishdan iborat. Fanning vazifalari esa, nogironlik tushunchasini etkazib berish, nogironlik masalalarini tadqiqi etish, usullar hamda texnologiyalar bilan tanishtirish, nogironlarni manfaatlarni himoya qilishga qaratilgan ilg'or jahon tajribasi haqida ma'lumot berish, nogironlarni ijtimoiy integratsiya qilish mexanizmlarini ochib berishdan iborat.
---	---

Fan mazmuni

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.I Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

Mashg'ulotlar shakli: ma'ruza (M)

1-semestr. (38)

M1	Nogironlar bilan itimoiy ish olib borish texnologiyasining umumiy masalalari. Nogironlar bilan ijtimoiy ish va uning xususiyatlari Nogironlar bilan itimoiy ish fanining ob'ekti, predmeti, maqsadi va vazifalari. Nogironlar bilan ijtimoiy ishga tarixiy yondashuv. Nogironlar bilan ijtimoiy ishga huquqiy yondashuv. Nogironlar bilan ijtimoiy ishga iqtisodiy yondashuv. Nogironlar bilan ijtimoiy ishga ijtimoiy ta'minot tomonidan yondashuv. Nogironlik tushunchasiga oi olib boriladigan bahslar. Kross nogironlik tamoyili va uning xususiyatlari.
M2	Tarixda nogironlarga bo'lgan munosabatning shakllanishi. Antik davrda nogironlikning tushunilishi. O'rta asr davrida nogironlikka oid munosbatlar. YAngi davrda nogironlikka oid munosabatlarning o'ziga xos jihatlari. XX srning 60-70 yillarida nogironlik fenomeniga bo'lgan munosabatlarning transformatsiyasi (tibbiylikdan ijtimoiylikka).
M3	Nogironlikni tushunish modellari. Model tushunchasi va uning xususiyatlari. Tarixiy model va uning xususiyatlari. Tibbiy model va uning ijobiy va salbiy xususiyatlari. Nogironlikning ijtimoiy modeli. Ijtimoiy modelning asosiy talablari. Ijtimoiy modelning salbiy va ijobiy jihatlari. Mustaqil hayot va uning xususiyatlari. Universal dizayn tushunchasi va uning xususiyatlari. Ijtimoiy model va reallik.

M4	Nogironlikning sabablari va turlari. Nogironlikning irsiy sabablari, nogironlikni tushunishda genetik yondashuv. Nogironlikni ortirish sabablari. Nogironlikning birinchi guruhini aniqlash mezonlari. Nogironlikni keltirib chiqaruvchi omillar. Nogironlikka ta'sir etuvchi jarayonlar. Nogironlikni bartaraf qilishning reabilitatsion usullari. Nogironlikni funksional tiklanish darajalari. Nogironliklikning irsiy sabablari, Nogironlikni tushunishda genetik yondashuv.
M5	Mental nogironlik va uning xususiyati. Intellektual (aqliy) nogironlikning xususiyatlari, sensor (sezgi) nogironlikni xususiyatlari. Mental nogironlik. Mental nogironlik va uning xususiyati. Intellektual nogironlikning xususiyatlari Ruhiy kasallik va Psixik kasalliklar. Parkinson kasalligi. Shizofreniya. Epilepsiya tushunchasini lug'aviy ma'nosi. Autizm tushunchasining mohiyati. Bolalar serebral falaji.
M6	Nogironlikning xalqaro tasnifi. Nogironlarning xalqaro tasnifini ishlab chiqish evolyusiyasi. Nogironlarning xalqaro tasnifining xususiyatlari. Xalqaro nogironlik tasnifining bo'limlari va tuzilmasi. Nogironlikni xalqaro tasnifini joriy qilish muammolari. Nogironlik xalqaro tasnifida tashqi muhitning tutgan o'rni. Xalqaro hamjamiyat tushunchasi.
M7	Nogironlikga ega bo'lgan insonlarni himoya qilishning me'yoriy huquqiy asoslari. Nogironlikka oid me'yoriy huquqiy hujjatlar shakllanish evolyusiyasi. Xalqaro me'yoriy hujjatlarning tasnifi. Nogironlar huquqlari to'g'risidagi BMTning konvensiyasi. Elda joriy etilgan qonunchilik. AQSHning amerikalik nogironlar konvensiyasi. O'zbekiston Respublikasining Nogironlarni ijtimoiy himoya qilish qonuni. Inson huquqlari bo'yicha O'zbekiston Respublikasi Milliy markazi. Oliy Majlisning Inson huquqlari bo'yicha vakili.
M8	Xalqaro hamjamiyatning nogironlikka oid faoliyati. DPI va uning xususiyatlari. Umumijon nogironlar instituti va uning faoliyati. Nogironlikka oid bo'lgan InchiXon strategiyasi va uning tuzilmasi. Xalqaro hamjamiyatning nogironlikka oid siyosatining istiqbollari. Buyuk Britaniyadagi nogironlar huquqlari. Frantsiyada nogironlarga bo'lgan munosabat.
M9	Nogironligi bo'lgan shaxslarni ijtimoiy muhofaza qilish davlat ijtimoiy siyosatining asosiy yo'nalishi sifatida. Davlat ijtimoiy siyosatining mohiyati, mazmuni va maqsadlari. Nogironligi bo'lgan shaxslarni ijtimoiy muhofaza qilishda davlatning o'rni. Nogironligi bo'lgan shaxslarni ijtimoiy muhofaza qilish tizimidagi institutlar. Nogironligi bo'lgan shaxslarni ijtimoiy muhofaza qilish tizimidagi jamg'armalar faoliyati. Davlatning ijtimoiy kafilligi.
M10	Nogiron bolalar va o'smirlarni tarbiyalayotgan oilalar bilan ijtimoiy ish olib borishning texnologiyalari. Nogironligi bor va alohida ehtiyoji bolalarning xonadonlariga tashrif. Nogironligi bor bolalarning onalari bilan psixologik suhbatlar o'tkazish. Nogironligi bor va rivojlanishda nuqsoni bor bola va uning ota-onalarga huquqiy yordam maslahati. "Matonatli onam" nogironligi bo'lgan bolalarning onalari klubi faoliyatini.
M11	Nogironligi bor shaxslar uchun ijtimoiy xizmatlar tizimi. Nogironligi bo'lgan shaxslarning ijtimoiy ahvoli, milliy qonunchilik va siyosatdagi asoslari. Nogironligi bo'lgan shaxslarning bandligini ta'minlash chora-tadbirlari. Nogironligi bo'lgan shaxslarning ijtimoiy himoya tizimi. O'zbekistonda integratsiyalashgan keys-menejmentini tadbiq etish. Istiqbolli xalqaro amaliyotlar.

M12	Nogiron insonlarning bandligini ta'minlash. Nogiron insonlarni mehnatga yo'naltirish masalalari (jahon tajribasi). Ijtimoiy tadbirkorlik va uning xususiyatlari. Inklyuziv biznesning rivojlanishi bandlik muammolarini xalq etish vositasi sifatida. Nogironlarni ish bilan ta'minlashda eksklyuziv yondashuv. Pozitiv diskriminatsiya va uning xususiyatlari. Nogironlarni mehnatiga ta'labni oshirish mexanizmlari.
M13	Inklyuziv ta'lim. Inklyuziv ta'lim tushunchasi. Inklyuziv ta'limning rivojlanish evolyusiyasi. Inklyuziv ta'lim va nogironlik turlarining mutanosibligi. Inklyuziv ta'lim modellari. Yordamchi pedagog tushunchasi va uning inklyuziv ta'limdagi tutgan o'rni. Inklyuziv ta'lim va to'siqsiz muhit. Integrativ va inklyuziv ta'lim (qiyosiy tahlil). Inklyuziv ta'limda shaxsiy yondashuv. Inklyuziv ta'limning tamoyillari.
M14	Inklyuziv ta'limning tamoyillari. Inklyuziv ta'limning e'tirof etilishi. Inklyuziv ta'limning barcha uchun ochiq bo'lishi tamoyili. Bog'lanishning mavjud bo'lishi tamoyili. Markazlashtirilmagan bo'lishi tamoyili. Inklyuziv ta'limda kompleks yondashishi tamoyili. Inklyuziv ta'limda moslashuvchanlik tamoyili.
M15	Nogironlikga ega bo'lgan insonlarni reabilitatsiya qilishning asoslari. Reabilitatsiya tushunchasi mohiyati, reabilitatsiya markazlari, reabilitatsiya shakllari, nogironlikga ega bo'lgan insonlarni reabilitatsiya turlari. Rivojlangan mamlakatlarda nogironlikga ega bo'lgan insonlarni reabilitatsiya qilishning asosiy jihatlari.
M16	Ko'zi ojiz nogironlikka ega bo'lgan insonlar bilan ijtimoiy ish. Ko'zi ojiz nogironlikka ega bo'lgan insonlar bilan ijtimoiy ishning o'ziga xos xususiyatlari. Ko'zi ojiz insonning psixologik xususiyatlari. Ko'zi ojizlikning darajalari. Ko'zi ojiz insonning muhitni anglash xususiyatlari. Ko'zi ojiz insonlar foydalanadigan texnik vositalarning turlari, xususiyatlari va ularga qo'yiladigan talablar. Ko'zi ojiz insonlarning ta'lim olish imkoniyatlari. Ko'zi ojiz insonlarning mehnat qilish imkoniyatlari.
M17	Ta'limda ko'zi ojiz bolalargalarga ko'rsatilayotgan shart-sharoitlar Bolalardagi ko'rish qobiliyatining zaifligini aniqlash. Bolalarda o'z-o'ziga xizmat qilish ko'nikmalarini shakllantirish. Ko'zi yaxshi ko'rmaydigan bolalar uchun maxsus maktablar. Ko'zi ojiz bolalarga ta'lim olishida pedagogning vazifasi. Ko'zi ojizlar uchun yaratilgan brayl yozuvli adabiyotlar foydalanish ko'nikmalari. Ko'zi ojiz bolalarni erta mehnat qilish imkoniyatlarini yaratish.
M18	Zaif eshituvchi insonlar bilan ijtimoiy ish. Zaif eshituvchi insonlarning psixologik xususiyatlari. Zaif eshituvchi insonlarning darajalari. Zaif eshituvchi insonlar foydalanadigan texnik vositalar va ularning turlari. Zaif eshituvchi insonlar foydalanadigan texnik vositalarga qo'yiladigan talablar. Zaif eshituvchi insonlarning ta'lim olish imkoniyatlari va xususiyatlari. Imo-ishoralar tili. Surdo tarjimon va uning xususiyatlari.
M19	Nogironligi bo'lgan shaxslarni pensiya ta'minoti tizimining mohiyati va uning isloh qilish. Nogironligi bo'lgan shaxslarni pensiya tizimining mohiyati, tamoyillari va mexanizmlari. Nogironligi bo'lgan shaxslarni pensiya ta'minoti va uning turlari. Nogironligi bo'lgan shaxslarni pensiya tizimini isloh qilishning asosiy yo'nalishlari. Nogironligi bo'lgan shaxslarni pensianing iqtisodiy mohiyati. Nogironligi bo'lgan shaxslarni pensiya ta'minotida qanday asosiy tamoyil va mexanizmlari. Jahon amaliyotida pensiya tizimi.
2-semestr. (26)	
M1	Nogironligi bo'lgan shaxslarni pensiya ta'minoti tizimining mohiyati va uning isloh qilish. Nogironligi bo'lgan shaxslarni pensiya tizimining mohiyati,

	tamoyillari va mexanizmlari. Nogironligi bo'lgan shaxslarni pensiya ta'minoti va uning turlari. Pensiya tizimini isloh qilishning asosiy yo'nalishlari. Pensiyaning iqtisodiy mohiyati. Pensiya ta'minotida qanday asosiy tamoyil va mexanizmlari. Jahon amaliyotida pensiya tizimi.
M2	Nogironligi bor bolalar huquqlarining asosiy kafolatlari. Nogironligi bor bolalarni ijtimoiy himoyalash bo'yicha asosiy xalqaro hujjatlar. Nogironligi bor bolalarni bola huquqi. Nogironligi bor bolalarni bolaning oilaviy tarbiya olish huquqi. Ota-onalarning huquq va majburiyatlari. O'zbekistonda ayollar va bolalarni ijtimoiy himoyalashning davlat kafolatlari. O'zbekistonda ayollar va bolalar manfaatlarini himoyalash bo'yicha jamoat tashkilotlarining faoliyati.
M3	Harakatida nuqsoni bor insonlar bilan ijtimoiy ish olib borishning texnologiyalari. Harakatida nuqsoni bor insonlarning psixologik xususiyatlari, turlari. To'siqsiz muhit va uning xususiyatlari. Harakatida nuqsoni bor insonlarga qaratilgan texnik vositalar, ularning turlari va qo'yiladigan talablar. Harakatida nuqsoni bor insonlar bilan muloqot qilish etikasi. Harakatida nuqsoni bor shaxslarga ijtimoiy yordam ko'rsatish sohalari.
M4	Aqli zaif insonlar bilan ijtimoiy ish olib borishning texnologiyalari. Aqli zaif tushunchasi va ularning turlari. Aqli zaif nogironlar va ularning turlari. Aqli zaif insonlarning ijtimoiylashuv muammolari. Aqli zaif insonlar bilan ijtimoiy ishning jahon tajribasi. Segen taxtachasi. Koos uslubiyati. Turtinchisi ortiqcha.
M5	Zamonaviy davlat va jamiyatning nogironligi bor shaxslar oldidagi majburiyatlari. Zamonaviy jamiyatda nogironligi bor shaxslarning teng huquqlari. Nogironligi bor odamlarning jamiyatdagi hozirgi ahvoli. Nogironligi bo'lgan shaxslarning zamonaviy jamiyatga integratsiyalashuvi.
M6	Reabilitatsiya asoslari. Reabilitatsiyaning maqsad va vazifalari. Bemor va nogironligi bor shaxslarni tibbiy holati. Nogironligi bor shaxslarni funksional holati. Fizioterapiy vositalari orqali nogironligi bor shaxslarni davolash usullari. Fizik onllarning inson organizimiga ta'siri.
M7	Nogironligi bor shaxslarga imtiyozlar. Nogironligi bor shaxslarga ta'lim olishlarida imtiyozlar. Nogironligi bor shaxslarga soliq xizmatlaridan foydalanishlaridagi imtiyozlar. Nogironligi bor shaxslarga uy-joy olishlaridagi imtiyozlar. Nogironligi bor shaxslarga tibbiy xizmatlardagi imtiyozlar.
M8	Nogironligi bor bolali oilalarga ijtimoiy xizmat ko'rsatish tizimiga erta aralashuv. Ijtimoiy himoyaga muhtoj bolalarning oila muhiti. Oilada tarbiyalanishi mumkin bo'lmagan ijtimoiy himoyaga muhtoj bolalarga g'amxo'rlik qilish. Ijtimoiy himoyaga muhtoj bolalarni muqobil muassasaga joylashtirish. Nogironligi bor bolalarga beriladigan yordam turlari. Reabilitatsiya qilishning texnik vositalari.
M9	Nogironligi bor bolalar bilan ijtimoiy ishning o'ziga xos xususiyatlari. Mehnatga layoqatsiz bolalarga g'amxo'rlik qilishda ijtimoiy xodimning vazifalari. Nogiron bolalar maktabgacha ta'lim muassasalariga jalb qilish chora-tadbirlari. Nogiron bolaning maktabdan tashqarida ta'limi, Nogiron bolaning statsionar sharoitda doimiy davolanishlariga shart-sharoitlar.
M10	O'zbekistonda nogironligi bo'lgan bolalar va kattalar ahvolidagi tahlili. Nogironlikni aniqlash, Nogironligi bor kishilarga nisbatan bilimlar, munosabat amaliyotlar. Qonunchilik, tenglik va adolat. Sog'lom bo'lish huquqi.

	Reabilitatsiya huquqi, Statistika va ma'lumot yig'ish. Siyosiy hayotda ishtirok etish huquqi.
M11	Nogironligi bor bolalarga qaratilgan ijtimoiy-tibbiy ish. Nogironligi bo'lgan bolalar sog'liqni saqlash tizimidan bepul yordam olishi. Tibbiy ijtimoiy ekspert komissiyalarning xulosalari. Bolalikdan I va II guruh nogironligi bo'lgan larga tibbiy maslahat hamda imtiyozlar. Nogironligi bo'lgan bolalar ovqatlantirishda tibbiy maslahat olish.
M12	Nogironligi bor shaxslar bilan ijtimoiy ish etikasining asosiy tamoyillari. Nogironligi bor shaxslar bilan muloqot qilish madaniyati, terminologiya va odob axloq. Nogironligi bor kishilar bilan ko'rishganda birinchi bo'lib keladigan fikrlar. Mustaqil turmush tarzini kechirishi va madaniy, dam olish, ko'ngilochar, sport tadbirlarida eshtirok etishi.
M13	Nogironlikni tasdiqlash amaliyoti. Nogironlik guvohnomasi. Nogironlar uchun individual dastur. Nogironligi bor insonlarning avtomashinlardan foydalanish ko'nikmalarini shakillantitish. Maxsus haydovchilik guvonomasining olish tartib qoidalari.
III. Mashg'ulotlar shakli: Seminar mashg'uloti	
1-semestr. Nogironligi bor shaxslar bilan ijtimoiy ish.(40)	
S1	Nogironlar bilan itimoiy ish olib borish texnologiyasining umumiy masalalari
S2	Tarixda nogironlarga bo'lgan munosabatning shakillanishi
S3	Nogironlikni tushunish modellari
S4	Nogironlikning sabablari va turlari.
S5	Mental nogironlik va uning xususiyati
S6	Nogironlikning xalqaro tasnifi
S7	Nogironlikga ega bo'lgan insonlarni himoya qilishning me'yoriy huquqiy asoslari
S8	Xalqaro hamjamiyatning nogironlikka oid faoliyati
S9	Nogironligi bo'lgan shaxslarni ijtimoiy muhofaza qilish davlat ijtimoiy siyosatining asosiy yo'nalishi sifatida
S10	Nogiron bolalar va o'smirlarni tarbiyalayotgan oilalar bilan ijtimoiy ish olib borishning texnologiyalari.
S11	Nogironligi bor shaxslar uchun ijtimoiy xizmatlar tizimi
S12	Nogiron insonlarning bandligini ta'minlash borasidagi ijtimoiy ish olib borishning texnologiyalari
S13	Inklyuziv ta'lim
S14	Inklyuziv ta'limning tamoyillari.
S15	Nogironlikga ega bo'lgan insonlarni reabilitatsiya qilishning asoslari.
S16	Ko'zi ojiz nogironlikka ega bo'lgan insonlar bilan ijtimoiy ish.
S17	Ko'zi ojizlikning darajalari.
S18	Zaif eshituvchi insonlar bilan ijtimoiy ish
S19	Nogironligi bo'lgan shaxslarni pensiya ta'minoti tizimining mohiyati va uning isloh qilish mexanizimlari.
2-semestr. Nogironligi bor insonlar bilan ijtimoiy ish II.(26)	
S1	Nogironligi bo'lgan shaxslarni pensiya ta'minoti tizimining mohiyati va uning isloh qilish
S2	Nogironligi bor bolalar huquqlarining asosiy kafolatlari.
S3	Harakatda nuqsoni bor insonlar bilan ijtimoiy ish olib borishning texnologiyalari
S4	Aqli zaif insonlar bilan ijtimoiy ish olib boorish texnologiyalari
S5	Zamonaviy davlat va jamiyatlarning nogironligi bor shaxslar oldidagi majburiyatlari.

S6	Reabilitatsiya asoslari
S7	Nogironligi bor shaxslarga imtiyozlar.
S8	Nogironligi bor bolali oilalarga ijtimoiy xizmat ko'rsatish tizimiga erta aralashuv.
S9	Nogironligi bor bolalar bilan ijtimoiy ishning o'ziga xos xususiyatlari.
S10	O'zbekistonda nogironligi bolalar va kattalar ahvolining tahlili.
S11	Nogironligi bor bolalarga qaratilgan ijtimoiy-tibbiy ish.
S12	Nogironligi bor shaxslar bilan ijtimoiy ish etikasining asosiy tamoyillari.
S13	Nogironlikni tasdiqlash amaliyoti.

Mustaqil ta'limni bajarish bo'yicha talablar:

“Nogironligi bor shaxslar bilan ijtimoiy ish” fani bo'yicha mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular va mustaqil ishlarning kalendar tematik rejasi

№	Mavzu nomi
1.	Zo'rovonlikka ega bo'lgan oilalar bilan ishlashda Ijtimoiy hodimning tutgan o'rni.
2.	Nogiron bolalar va o'smirlarni tarbiyalayotgan oilalarning muammolari (qiyosiy tahlil).
3.	Inklyuziv ta'lim va nogironlik turlarining mutanosibligi.
4.	Inklyuziv ta'lim modellari.
5.	Yordamchi pedagog tushunchasi va uning inklyuziv ta'limdagi tutgan o'rni.
6.	Inklyuziv ta'limda shaxsiy yondashuv. Inklyuziv ta'limning tamoyillari.
7.	Zaif eshituvchi insonlar bilan ijtimoiy ish olib boorish
8.	Mental nogironlik va uning xususiyati.
9.	Nogiron insonlarni mehnatga yo'naltirish masalalar
10.	Ijtimoiy tadbirkorlik va uning xususiyatlari.
11.	Nogironlarni ish bilan ta'minlashda eksklyuziv yondashuv.
12.	Ko'zi ojiz insonning psixologik xususiyatlari.
13.	Ko'zi ojiz insonning muhitni anglash xususiyatlari.
14.	Ko'zi ojiz insonlar foydalanadigan texnik vositalarning turlari,
15.	AQShning amerikalik nogironlar konvensiyasi.
16.	Xalqaro hamjamiyatning nogironlikka oid faoliyati.
17.	Xalqaro me'yoriy xujjatlarning tasnifi.
18.	Nogironlar huquqlari to'g'risidagi BMTning konvensiyasi.
19.	O'zbekiston Respublikasining Nogironlarni Ijtimoiy himoya qilish qonuni.
20.	Mazkur oilalar bilan ishlashda ijtimoiy hodimning tutgan o'rni.
21.	Ota-onalar klublari va ularning xususiyatlari.

22.	Mazkur oilalar bilan ishlashda ijtimoiy hodimning tutgan o'rni.
23.	Reabilitatsiya tushunchasi va uning mohiyati.
24.	Imkoniyati cheklanganlarga ijtimoiy yordam ko'rsatishning o'ziga xosligi.
25.	Rivojlangan mamlakatlarda nogironlikka ega bo'lgan insonlarni reabilitatsiya qilishning asosiy jihatlari.
26.	Inklyuziv biznesning rivojlanishi bandlik muammolarini xal etish vositasi sifatida.
27.	Harakatida nuqsoni bor insonlar bilan muloqot qilish etikasi.
28.	Aqli zaif insonlarning Ijtimoiylashuv muammolari.
29.	Nogironlarni ish bilan ta'minlashda eksklyuziv yondashuv
30.	Nogironlarni Ijtimoiy ta'minlashga qaratilgan modellar va ularning turlari.
31.	Sog'likni saqlash tizimi va uning xususiyatlari.
32.	Nogiron insonlarning ta'lim olish pereferehtsiyalari.
33.	Nogironligi bo'lgan shaxslarni ijtimoiy muhofaza qilish tizimida davlatning roli.
34.	O'z-o'zini boshqarish organlari tomonidan olib borilayotgan (manzilli) adresli ijtimoiy himoya.
35.	Xalqaro hamjamiyatning nogironlikka bo'lgan munosabatlarining tarixiy genezisi.
36.	Mehnat nogironlarini ijtimoiy hayotga tayyorlashda sotsial siyosat tizimi.
37.	Nogironlikka oid bo'lgan Inchixon strategiyasi va uning tuzilmasi.
38.	Umumjahon nogironlar instituti va uning faoliyati.
39.	BMTning nogironlikka oid faoliyati.
40.	Nogironlikni barataraf etishga qaratilgan ijtimoiy siyosat va uning tamoyillari.
41.	Nogironlarni mehnatiga talabni oshirish mexanizmlari.
42.	Zaif eshituvchi insonlar foydalanadigan texnik vositalar va ularning turlari.
43.	Imo-ishoralar tili. Surdo tarjimon va uning xususiyatlari.
44.	Harakatida nuqsoni bor insonlarning psixologik xususiyatlari, turlari.
45.	Aqli zaif insonlar bilan ishlashda deinstitutionallashtirish jarayonlari.
46.	Nogironlarni ish bilan ta'minlashda eksklyuziv yondashuv.
47.	Zaif eshituvchi insonlarning darajalari.
48.	Ko'zi ojiz insonlarning ta'lim olish imkoniyatlari.
49.	Inklyuziv ta'limda shaxsiy yondashuv.
50.	Ko'zi ojiz insonlar foydalanadigan texnik vositalarning turlari, xususiyatlari va ularga qo'yiladigan talablar.

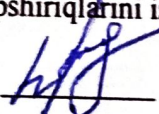
“Nogironligi bor shaxslar bilan ijtimoiy ish” fani bo'yicha mustaqil ta'lim mavzulari uning mazmunini yoritish maqsadida tanlangan va talabada shu haqida bilim ko'nikmasini shakllantirish nazarda tutilgan. Barcha keltirilgan mavzularni har biri to'g'risida talabalar qay tarzda o'zlashtirish, bilim ko'nikmasiga ega bo'lish mexanizmi fanning sillabusida ochib beriladi.

3.	V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) Fanni o'zlashtirish natijasida talaba: - “Ijtimoiy siyosat va prognoz” fanidan talabalar, ushbu davrda tarixiy tadqiqotlar ko'lami, davrning o'z dolzarb muammosini tadqiqotlarning metodologik asoslari haqida <i>tasavvur va bilimga ega bo'lishi</i>; - Talaba “Ijtimoiy siyosat va prognoz” fanining alohida fan sifatida mavqeyiga ega bo'lishi, o'rganilayotgan davr va bugungi kun tarix fani-ning dolzarb muammolarini to'g'ri talqin qilish <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak</i>. - Talaba o'zlashtirayotgan fan bo'yicha egallagan bilimlarini tahlil qilish to'plangan tarixiy tajribani ilmiy va pedagogik amaliyotda samarali qo'llash <i>malakalariga ega bo'lishi kerak</i>.
4.	VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • <i>munozara</i>, • <i>o'z-o'zini nazorat</i>. • “Aqliy hujum”; • “Muammo”; • Krossvord • Annogrammalar Ko'chma dars mashg'ulotlari
5.	VII. Kreditni olish uchun talablar: Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy nazorat shakllari, hamda mustaqil ta'limda berilgan vazifa topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishini topshirish

Asosiy adabiyotlar	
A1.	G'aniyeva M, Latipova N, Negmatov I, Sherov M. Ijtimoiy ish etikasi. T. Fan va texnologiyalar. 2015.
A2.	G'aniyeva Ijtimoiy ish asoslari. T. Chashma print. 2010.
A3.	G'anieva.M.X., Qayumov Q., Sherov.M.B. Ijtimoiy ishga kirish. Darslik. T.: Fan, 2015. -224
A8.	Z.F.Mavlyanova, M.Z Ravshanova. Reabilitatsiya asoslari. O'quv qo'llanma. Samarqand.2022 yil. 34-154 betlar
A9.	Tangirova M. Aholining turli guruhlar bilan ijtimoiy ish olib boorish. Darslik.Samarqand.2023 yil. 178-bet.
Tavsiya qilinadigan qo'shimcha adabiyotlar	

Q1.	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. -T.: O'zbekiston. 2017. -486 b.
Q2.	Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. 1-jild. -T.: O'zbekiston, 2017 -592b.
Q3.	Mirziyoyev Sh.M. Xalqimizning roziligi bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy bahodir. 2-jild. -T.: O'zbekiston, 2018. -508 b.
Q4.	Mirziyoyev Sh.M. Niyati ulug' xalqning, ishi ham ulug, hayoti yorug' va kelajagi farovon bo'ladi. 3-jild. -T.: O'zbekiston, 2019. -400 b.
Q5.	Mirziyoyev Sh.M. Milliy tiklanishdan – milliy yuksalish sari. 4-jild. -T.: O'zbekiston, 2020. -456 b.
Q6.	Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – T.:O'zbekiston, 2021. -464 b.
Axborot manbalari:	
A1	www.prezident.uz – O'zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy veb-sayti
A2	www.uza.uz – O'zbekiston Milliy axborot agentligi
A3	www.gov.uz - O'zbekiston Respublikasi hukumat portal
A4	www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi
A5	http://isrs.uz/ - O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Strategik va mintaqalararo tadqiqotlar institute
A6	https://qomus.info - Onlayn ilmiy ensiklopediya
A7	www.ziyouz.uz - Fan va ta'lim portali.
5.	Fan dasturi Samarqand davlat universiteti O'quv uslubiy Kengashining 2024 yil "24" <u>08</u> dagi 1-son bayonnomasi bilan ma'qullangan.
6.	Fan/modul uchun mas'ul: Negmatova.D. – Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti, Psixologiya va ijtimoiy siyosiy fanlar fakulteti, "Sotsiologiya va ijtimoiy ish" kafedrasida dotsenti
7.	Taqrizchilar: - Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti, Psixologiya va ijtimoiy siyosiy fanlar fakulteti, "Sotsiologiya va ijtimoiy ish" kafedrasida dotsenti (ichki) I.Negmatov YU.Xolikov – Samarqand Davlat chet tillar instituti, F.F.n.dots.

Universitetning 2024-yil 16- avgustdagi 301-ij buyrug'i asosida
Fan dasturlari va mustaqil ta'lim topshiriqlarini ishlab chiqishga ma'sul ishchi guruhi:

Rais – M.Normamatova

Sotsiologiya va ijtimoiy ish
kafedra mudiri

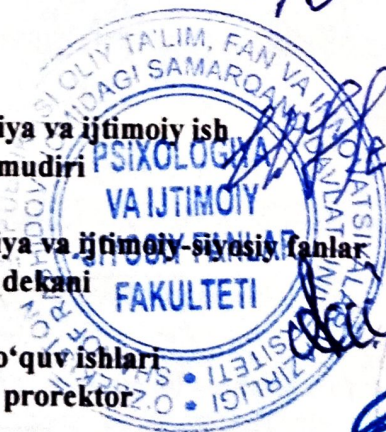
Psixologiya va ijtimoiy-siyosiy fanlar
fakulteti dekani

SamDU o'quv ishlari
bo'yicha prorektor

dots. I.Negmatov

prof. A.Q. Aymatov

prof. A.Soleev

SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETI
“SOTSILOGIYA VA IJTIMOYIY ISH” KAFEDRASIDA
“NOGIRONLIGI BOR SHAXSLAR BILAN IJTIMOYIY ISH” FANI BO‘YICHA
TAYYORLANGAN FAN DASTURIGA
TAQRIZ

«Nogironligi bor shaxslar bilan ijtimoiy ish» fani orqali talabalarda imkoniyati cheklangan insonlar bilan ijtimoiy ish olib borishning xususiyatlari haqida umumiy tushunchalar hosil qilish, hamda nogironligi bor shaxslar bilan ijtimoiy ish fanining ob'ekti, predmeti, maqsadi va vazifalari to'g'risida ma'lumotlar berish va nogironlar bilan ijtimoiy ishga tarixiy yondashuv, nogironlar bilan ijtimoiy ishga huquqiy yondashuv, nogironlar bilan ijtimoiy ishga iqtisodiy yondashuv, nogironlar bilan ijtimoiy ishga ijtimoiy ta'minot tomonidan yondashuvni shakllantiradi. Nogironlik tushunchasiga oid olib boriladigan ilmiy baxslar. Kross nogironlik tamoyili va uning xususiyatlari. Antik davrda nogironlikning tushunilishi. O'rta asr davrida nogironlikka oid munosbatlar. Yangi davrda nogironlikka oid munosabatlarning o'ziga xos jihatlari. XX srning 60-70 yillarida nogironlik fenomeniga bo'lgan munosabatlarning transformatsiyasi (tibbiylikdan ijtimoiylikka) umumiy nazariy-amaliy masalalarni o'rganish bilan bir qatorda talabalarda nogironligi bo'lgan shaxslar bilan ijtimoiy ish amaliyotiga tegishli institutlar bugungi kunda jadal rivojlanish bosqichida turibdi. Mazkur fanning turli muammolari faylasuflar, sotsiologlar, psixologlar, politologlar, iqtisodchilar va keng jamoatchilik tomonidan atroflicha o'rganila boshlandi. Bunday qiziqish mustaqillikni mustaxkamlashning hozirgi bosqichida turli ijtimoiy-siyosiy masalalarni yangicha baholash yuzasidan. «Nogironligi bor shaxslar bilan ijtimoiy ish amaliyoti» fani imkoniyatlariga bo'lgan ijtimoiy ehtiyojlarning keskin ortishi bilan izohlanadi.

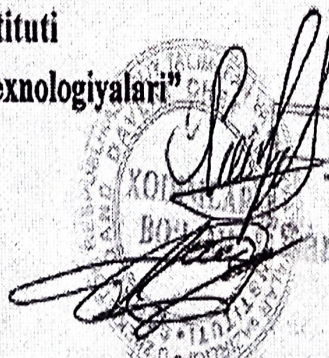
O'quv fanining maqsadi «Nogironligi bo'lgan shaxslar bilan ijtimoiy ish amaliyoti» fani o'zida ma'ruza va seminar mashg'ulotlarning turli shakllarini mujassamlashtiradi. Nogironligi bo'lgan shaxslar bilan ijtimoiy ish amaliyoti fanining maqsadi – bugungi kunda ijtimoiy ish – o'z hayotiy muammolarini mustaqil hal etishga, ko'p holatlarda yashashga qiynalgan insonlarga yordam ko'rsatishga yo'naltirilgan faoliyatning o'ziga hos turidir.

Fan sillabusida deviant xulqlilar bilan ijtimoiy ish olib borish amaliyoti fanining Nogironlar bilan ijtimoiy ish va uning xususiyatlari Nogironlar bilan ijtimoiy ish fanining ob'ekti, predmeti, maqsadi va vazifalari. Nogironlar bilan ijtimoiy ishga tarixiy yondashuv. Nogironlar bilan ijtimoiy ishga huquqiy yondashuv. Nogironlar bilan ijtimoiy ishga iqtisodiy yondashuv. Nogironlar bilan ijtimoiy ishga ijtimoiy ta'minot tomonidan yondashuv. Nogironlik tushunchasiga olib boriladigan bahslar. Kross nogironlik tamoyili va uning xususiyatlari asosiy tushunchalari, o'rganishning ilmiy-metodologik asoslari har tomonlama yoritib berilgan.

Samarqand davlat chet tililar instituti

“Gunmanitar fanlar va axborot texnologiyalari”

kafedrasi dotsenti:

dots. Yu. O. Xolikov
TASDIQLAYMAN

SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETI
“SOTSILOGIYA VA IJTIMOYIY ISH” KAFEDRASIDA
“NOGIRONLIGI BOR SHAXSLAR BILAN IJTIMOYIY ISH” FANI BO‘YICHA
TAYYORLANGAN FAN SILLABUSIGA
TAQRIZ

Nogironlar bilan ijtimoiy ish va uning xususiyatlari Nogironlar bilan itimoiy ish fanining ob’ekti, predmeti, maqsadi va vazifalari. Nogironlar bilan ijtimoiy ishga tarixiy yondashuv. Nogironlar bilan ijtimoiy ishga huquqiy yondashuv. Nogironlar bilan ijtimoiy ishga iqtisodiy yondashv. Nogironlar bilan ijtimoiy ishga ijtimoiy ta’minot tomonidan yondashuv. Nogironlik tushunchasiga oi olib boriladigan bahslar. Bunday qiziqish mustaqillikni mustaxkamlashning hozirgi bosqichida turli ijtimoiy-siyosiy masalalarni yangicha baholash yuzasidan “Nogironligi bo’lgan shaxslar bilan ijtimoiy ish amaliyoti” fani imkoniyatlariga bo’lgan ijtimoiy ehtiyojlarning keskin ortishi bilan izohlanadi.

O’quv fanining maqsadi «Nogironligi bo’lgan shaxslar bilan ijtimoiy ish amaliyoti» fani o’zida ma’ruza va seminar mashg’ulotlarning turli shakllarini mujassamlashtiradi. Nogironligi bo’lgan shaxslar bilan ijtimoiy ish amaliyoti fanining maqsadi – bugungi kunda ijtimoiy ish – o’z hayotiy muammolarini mustaqil hal etishga, ko’p holatlarda yashashga qiynalgan insonlarga yordam ko’rsatishga yo’naltirilgan faoliyatning o’ziga hos turidir.

Fan sillabusida deviant xulqlilar bilan ijtimoiy ish olib borish amaliyoti fanining Nogironlar bilan ijtimoiy ish va uning xususiyatlari Nogironlar bilan itimoiy ish fanining ob’ekti, predmeti, maqsadi va vazifalari. Nogironlar bilan ijtimoiy ishga tarixiy yondashuv. Nogironlar bilan ijtimoiy ishga huquqiy yondashuv. Nogironlar bilan ijtimoiy ishga iqtisodiy yondashv. Nogironlar bilan ijtimoiy ishga ijtimoiy ta’minot tomonidan yondashuv. Nogironlik tushunchasiga oi olib boriladigan bahslar. Kross nogironlik tamoyili va uning xususiyatlari asosiy tushunchalari, o’rganishning ilmiy-metodologik asoslari har tomonlama yoritib berilgan.

Sharof Rashidov nomidagi
Samarqand davlat universiteti
“Sotsiologiya va ijtimoiy ish” kafedrası dotsenti

dots.I.Negmatov

